

รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก*

THE SCHOOL CURRICULUM MANAGEMENT MODEL FOR DEVELOPING STUDENTS' SKILL IN THE 21st CENTURY OF THE SMALL SIZE SCHOOLS

นวพรรณ เชื้ออ่ำ, ชวนคิด มะเสนะ, ไพวุฒิ ลังกา

Navapun Chueaam, Chuankid Masena, Phaiwut Lungka

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Ubon Ratchathani Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: navapunchueaam@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นการวิจัยรูปแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ เลือกแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 คน เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และประชุมสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 9 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาพรรณนา การวิจัยเชิงปริมาณ สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 260 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษามี 5 องค์ประกอบดังนี้ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ วิธีการดำเนินการของรูปแบบ แนวทางการประเมินผลรูปแบบ และเงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ 3) ผลการใช้รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 4) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา; ทักษะในศตวรรษที่ 21; โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

The research aimed to propose the school curriculum management model for developing students' skill in the 21st century of the small size schools, conducted by the mixed methods research: The qualitative research, data were collected from 3 key informants by in-depth interviewing and 9 participants in focus group discussion, data were analyzed by descript interpretation. The quantitative research, data were collected with questionnaires from 260 samples, using Multi-stage sampling. The statistics used were percentage, mean and standard deviation.

The research findings were as follows: 1. the condition of the educational institution's curricula was at a high level. 2. The school curriculum management model for develop the student's skill in the 21st century of the small size schools had 5 components as follows: the principle of form, the purpose of the model, the method of the model, the evaluation of the model and the success condition of the model. 3. The results of using the school curriculum management model for developing the students' skill in the 21st century of the small size school, the overall satisfaction was at a high level. 4. The results of the assessment of the model of the school curriculum management for developing the students' skill in the 21st century of the small school was at a high level.

Keywords: Curriculum Management; 21st Century Skills; Small School Size

บทนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากำหนดแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 โดยมีวิสัยทัศน์ (Vision) ให้ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้สาระวิชาหลัก (Core Subjects) และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ครูผู้สอนจะต้องจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าความรู้ต่างๆ ด้วยตนเอง นักเรียนมีการใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้โดยมีครูออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคน สามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเอง ดังนั้น การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องมีหลักสูตรที่เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ครบทุกทักษะ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำทักษะต่างๆ มาใช้ในการดำรงชีวิต การสร้างผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ให้มีสมรรถนะ 3Rs 8Cs จึงจำเป็นต้องวิเคราะห์

ถึงสภาพของหลักสูตร กระบวนการใช้ และปัญหาที่เกิดขึ้นว่าควรมีประเด็นแก้ไขหรือพัฒนาหลักสูตรถือว่าเครื่องมือสำคัญในการนำไปสู่ระบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ (สุรเชษฐ์ จิตตะวิบูล, 2542)

ดังนั้น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ถือเป็นแม่แบบที่สถานศึกษาทั้งประเทศนำไปใช้จัดการศึกษาให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) โรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและขยายผลหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่การปฏิบัติ

จากการศึกษาปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษาพบว่า ปัญหาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขนาดเล็กนั้น ผู้บริหารและครูขาดการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นปัจจุบัน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารหลักสูตรขาดความตระหนักในการจัดการศึกษา ครูไม่ครบชั้น ขาดแคลนบุคลากรและสื่อการเรียนการสอน ขาดการจัดทำแผนการเรียนการสอนที่หลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารขาดการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ไม่มีการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ครูไม่ผลิตสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกิจกรรม การสอนรวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารหลักสูตรไม่ให้ความสำคัญและไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา เกศาอาจ (2557) และสุภารัตน์ วีรวัฒนา (2557) พบว่า ครูไม่ครบชั้นและขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการ โรงเรียนได้รับงบประมาณน้อย ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานั้นควรผ่านกระบวนการโดยเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรโดยจัดให้มีการวิจัยติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

จากที่กล่าวมาข้างต้นการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก นั้นเป็นสิ่งสำคัญสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนและขยายผลหลักสูตรสู่ภาคปฏิบัติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษารูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก
2. เพื่อสร้างและทดลองรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการประชุมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในเขตตรวจราชการที่ 14 จำนวน 1,467 คน สุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มหลายขั้นตอน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 260 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ 1) การสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่เป็นโรงเรียนพระราชทาน จำนวน 3 คน 2) การประชุมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 9 คน

3. เครื่องมือในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างและการสนทนากลุ่มเฉพาะ

3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.60-1.00 ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลอง (Try-Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 50 คน/ชุด ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับคือ 0.887

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ดำเนินการสัมภาษณ์ ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตจัดบันทึก และมีการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

4.2 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 260 ชุด แล้วเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง นำมาตรวจสอบความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) และข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สรุปผลการศึกษา ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สำหรับการสร้างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ปัญหา พบว่า 1) ด้านการเตรียมและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบ่อยเกินไป ครูขาดการวิเคราะห์หลักสูตร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและการจัดทำหลักสูตรโรงเรียนขนาดเล็กไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนเรียน ครูสอนไม่ครบชั้นและไม่ตรงวิชาเอก ครูไม่มีเทคนิควิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพร้อมและสนใจในการเรียน ขาดแคลนสื่อที่จะใช้ในการส่งเสริมทักษะ และขาดการจัดสรรงบประมาณ 2) ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ครูไม่ยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ยังคงยึดถือวิธีสอนแบบยัดตัวครูเป็นศูนย์กลางและมีภาระงานมากเกินไป การจัดครูเข้าสอนไม่เหมาะสม 3) ด้านการนิเทศ ครูไม่ให้ความสำคัญกับการนิเทศภายในไม่เตรียมความพร้อมเพื่อรับการนิเทศ โรงเรียนดำเนินการนิเทศไม่เป็นไปตามปฏิทินการปฏิบัติงานและไม่นำผลการนิเทศภายในไปปรับปรุงและพัฒนา 4) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและบริบทของโรงเรียน ขาดการรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นเอกสาร ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานต่างๆ ผู้บริหารและครูขาดความสนใจในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร

1.3 ความต้องการพบว่า ควรส่งเสริมและสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์สื่อเทคโนโลยีในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและให้มีการบูรณาการในแต่ละกลุ่มสาระเข้าด้วยกันเพื่อนักเรียนจะได้รับเนื้อหาที่ครบถ้วน ครูควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตรและบริบทของสถานศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้มากขึ้น เพื่อเป็นการระดมความคิดระหว่างผู้บริหาร ครู และชุมชน และควรมีการติดตามประเมินผลการจัดทำหลักสูตรอย่างเป็นระบบ จัดอบรมให้ความรู้และทักษะเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้แก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จัดให้มีการอบรม

วัดและประเมินผลที่หลากหลายให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นมาตรฐาน และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ มี 3 ข้อ คือ 1) การก้าวทันการเปลี่ยนแปลง 2) การมีส่วนร่วม 3) การทำงานเป็นทีม องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2 ข้อ คือ 1) เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่เหมาะสมกับสถานศึกษาขนาดเล็ก 2) เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 3 วิธีการดำเนินการประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) การเตรียมและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2) การดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 3) การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 4) การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการประเมินรูปแบบ 2 ข้อ คือ 1) ประเมินกระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 2) ประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ องค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ 3 ข้อ คือ 1) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 2) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ร่วมกันประเมินหัวข้อหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ต่อผู้เรียน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา เข้ารับการอบรม หาความรู้เพิ่มเติมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและมีการนิเทศอย่างต่อเนื่อง

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

3.1 ผลการใช้รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า สถานศึกษามีการเตรียมข้อมูล และจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อใช้ในการดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและมีคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีการบูรณาการในแต่ละกลุ่มสาระเข้าด้วยกันเพื่อนักเรียนจะได้รับเนื้อหาที่ครบถ้วน ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตรและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้น่าสนใจแก่ผู้เรียนมากยิ่งขึ้น และมีแผนการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา

3.2 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สภาพการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในของสถานศึกษา โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ผู้นิเทศมีความเป็นกัลยาณมิตรนิเทศที่สามารถให้คำแนะนำ ปรีกษาได้ตลอดเวลาได้หลายทาง ทั้งสอบถามโดยตรงและโซเชียลมีเดีย ดังที่ สุทธิศักดิ์ นันทวิทย์ และสัจจวรรณ ทรรพสุ (2558) ได้ทำการศึกษา รูปแบบการบริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 พบว่าสถานศึกษาควรมีระบบการนิเทศที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ghufron et al. (2019) ได้ศึกษา การบริหารหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า การจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นเรื่องสำคัญ และการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาหลักสูตรควรออกแบบหลักสูตรให้เหมาะสมกับโรงเรียนและจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรของโรงเรียน มีการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้และมีการนิเทศประเมินการใช้หลักสูตร

ส่วนปัญหาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า 1. ด้านการเตรียมและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ครูขาดการวิเคราะห์หลักสูตร หลักสูตรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบ่อยเกินไป ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่มีส่วนในการจัดทำหลักสูตรและการจัดทำหลักสูตรโรงเรียนขนาดเล็ก ไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนเรียน ครูสอนไม่ครบชั้นและไม่ตรงวิชาเอก ครูไม่มีเทคนิควิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพร้อมและสนใจในการเรียน ขาดแคลนสื่อวัสดุอุปกรณ์ ครูภัณฑ์ที่จะใช้ในการส่งเสริมทักษะ ผู้บริหารไม่ได้ให้การสนับสนุนการใช้หลักสูตร และขาดการพัฒนาบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เชษฐพงศ์ สุขปาน (2557) ได้ทำการศึกษา รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ครูไม่ครบชั้น ขาดแคลนบุคลากรและสื่อการเรียนการสอน หลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยขาดความต่อเนื่องของการพัฒนา ครูไม่ผลิตสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งผู้มีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตรส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญและไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง 2. ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ครูไม่ยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ยังคงยึดถือวิธีสอนแบบตัวครูเป็นศูนย์กลางและมีภาระงานมากเกินไป การจัดครูเข้าสอนไม่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภารัตน์ วีรวัฒนา (2557) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษาอุดรธานีเขต 3 พบว่า การจัดหาจัดทำวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอกับความต้องการของครู การจัดครูเข้าสอนไม่เหมาะสมและไม่ได้สนับสนุนการพัฒนาบุคลากร 3. ด้านการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ครูไม่ให้ความสำคัญกับการนิเทศภายใน ไม่เตรียมความพร้อมเพื่อรับการนิเทศ โรงเรียนดำเนินการนิเทศไม่เป็นไปตามปฏิทินการปฏิบัติงาน และไม่นำผลการนิเทศภายในไปปรับปรุงและพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาสินี กนกไกรทรัพย์ (2558) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอเพ็ญ เขต 2 พบว่า การนิเทศติดตามการติดตามอย่างต่อเนื่อง มีจำนวนการนิเทศน้อยครั้ง ไม่มีผู้นิเทศกำกับติดตามผลมาให้คำชี้แนะแนวทางการปฏิบัติเมื่อเกิดปัญหา และการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลยังไม่เป็นระบบที่ชัดเจน 4. ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและบริบทของโรงเรียน ขาดการรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นเอกสาร ขาดการประสานงานที่ีระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ผู้บริหารและครูขาดความสนใจในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับงานวิจัยของวิลาสินี กนกไกรทรัพย์ (2558) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอเพ็ญ เขต 2 พบว่า หลักสูตรสถานศึกษาขาดการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรที่ปรับปรุงไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน เนื่องจากไม่นำผลสรุปการดำเนินการมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนา ขาดการรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นเอกสารเพื่อแจ้งให้ทราบ ครูไม่ยอมเข้ารับการจัดอบรมและไม่เปลี่ยนแปลงบทบาทการสอนของครูตามแนวทางของหลักสูตร ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ ขาดการประสานงานที่ีระหว่างหน่วยงานต่างๆ รวมถึงผู้บริหารขาดความสนใจในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร

2. รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก มีองค์ประกอบการดำเนินการ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การเตรียมและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2) การดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 3) การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร และ 4) การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งจะช่วยให้การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในปัจจุบันการศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างมาก และการที่จะนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ให้บรรลุเป้าหมาย จำเป็นที่จะต้องมีการเตรียมข้อมูล การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรในด้านๆ เพื่อนำไปสู่การนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งนภา แก้วทองมา (2558) ได้ทำการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านสันต้นหม้อ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีการวางแผนและนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ มีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีการจัดทำห้องสำหรับบริหารจัดการหลักสูตร

และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิศักดิ์ นันทวิทย์ และสัจจวรรณ ทรรพสุ (2558) ได้ทำการศึกษา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 พบว่า หลักสูตรสถานศึกษาควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะที่สำคัญที่สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อีกทั้งส่งเสริมผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ โดยมีเทคนิค/กิจกรรมในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้มีระบบการนิเทศที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรสถานศึกษาเกิดจากความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมกันสร้างขึ้นตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสถานศึกษา สถานศึกษาจึงได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นโดยการบูรณาการทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เข้าร่วมกับหลักสูตรทุกกลุ่มสาระ ซึ่งจะเริ่มจากการเตรียมความพร้อมในการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานของสถานศึกษา มีการสำรวจเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในทักษะผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 ประชุมชี้แจง เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่บูรณาการทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 มีการกำหนดกรอบและจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดทำหลักสูตรที่ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา สาระการเรียนรู้ สัดส่วนเวลาเรียน ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและเกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ ทักษะชีวิตและอาชีพ และจัดการเรียนการสอนตามแผนที่วางไว้ โดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่บูรณาการทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 สถานศึกษามีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในรอบด้านด้วยการปฏิบัติจริงและเชื่อมโยงกับทักษะชีวิตและอาชีพ นำเทคโนโลยีมาใช้จัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ จัดกิจกรรมเสริมสร้างหลักสูตรสถานศึกษา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานศึกษา เสริมสร้างทักษะการคิด จัดกิจกรรมที่สนองความสนใจและความสามารถของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จัดทำรายงานผลการนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และจัดทำแผนและกำหนดปฏิทินการนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้วิธีการนิเทศโดยตรงและออนไลน์ มีความเป็นกัลยาณมิตร จัดทำรายงานผลการนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษา นำผลการดำเนินงานรวมทั้งปัญหา ข้อเสนอแนะต่างๆ มาใช้เป็นฐานในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภารัตน์ วีรวัฒนา (2557) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

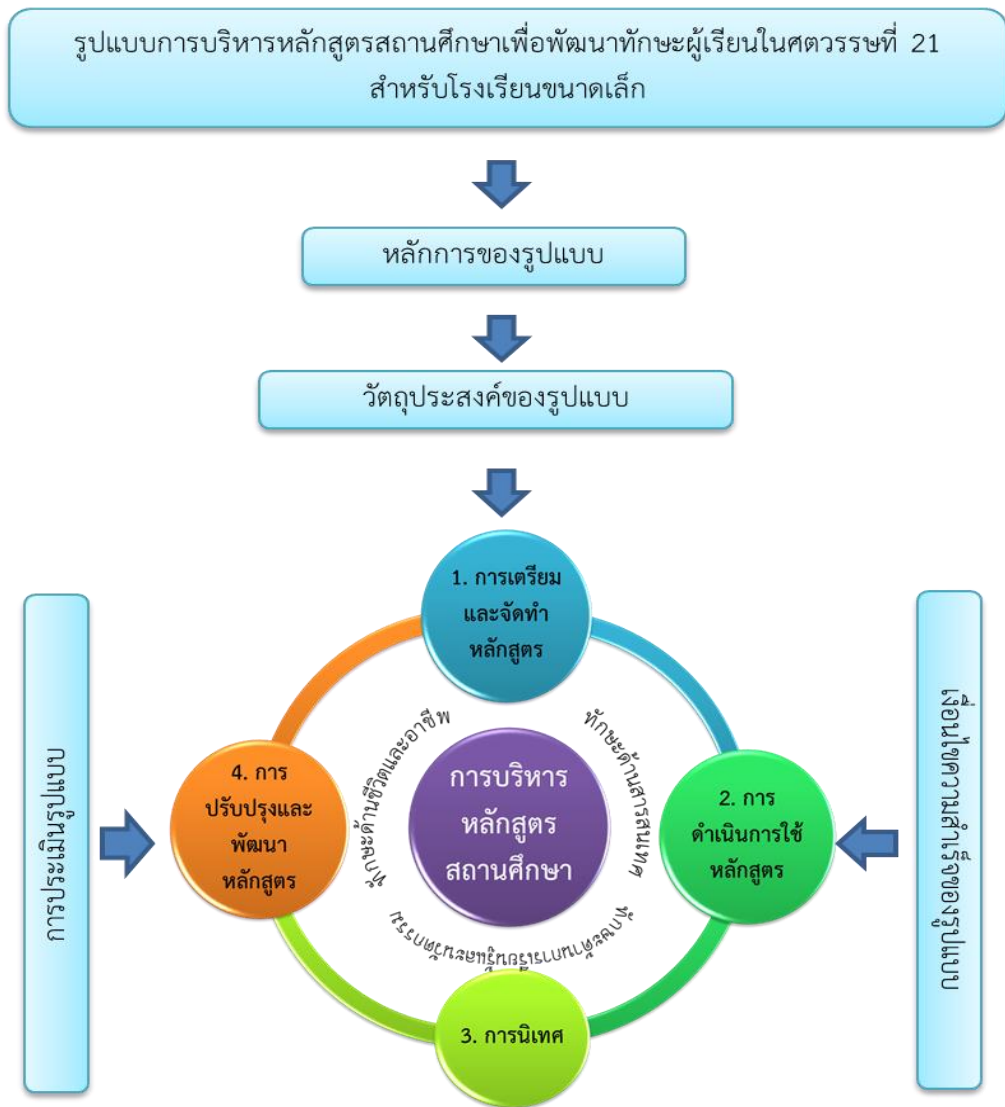
ขนาดเล็ก สถานศึกษาควรรศึกษา วิเคราะห์เอกสารหลักสูตร ตัวชี้วัดให้ละเอียด จัดทำหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน วิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับความสามารถผู้เรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Luterbach & Brown (2011) ได้ศึกษา การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21 พบว่า ทักษะที่ควรมีในผู้เรียนยุคศตวรรษที่ 21 คือ การรู้หนังสือ ทักษะICT การแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ทักษะทางสังคม (social skills) ความรับผิดชอบ ทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ และ Purwadhi (2019) ได้ศึกษา การจัดการหลักสูตรสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า การจัดการหลักสูตรจะต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายและมีการจัดการอย่างเป็นระบบ สถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตรได้ตามความต้องการของสถานศึกษา และชุมชน โดยจะกำหนดเป้าหมายความสำเร็จไว้ในวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษาแต่ยังสอดคล้องกับนโยบายของชาติ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญ คือ ความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ (ทักษะการคิด) ถือเป็นความคิดสร้างสรรค์ที่จำเป็นโดยที่ครูต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิด มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและฝึกให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเพื่อสร้างความสามัคคี ความรับผิดชอบ และการเข้าสังคม

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะการจัดทำหลักสูตรจะประสบผลสำเร็จได้จะต้องอาศัยกระบวนการบริหารหลักสูตรที่ดี ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและสถานศึกษา จึงต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำ เพื่อพัฒนาเด็กในชุมชนให้มีความรู้ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามทักษะในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงใจ ไชยลังการ (2558) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องคือ การสร้างความตระหนักแก่ ครูผู้สอน ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองและนักเรียน การพัฒนาให้บุคลากรใน โรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกันจัดทำหลักสูตร มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจัดทำโครงสร้างหลักสูตร แกนกลางสถานศึกษาออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลจัดการเรียนการสอนที่ได้รับมอบหมายได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา รวมไปถึงนำข้อมูลและปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มาปรับปรุงและพัฒนา และกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปรับปรุงและพัฒนาแผนพัฒนาคุณภาพ และงานวิจัยของ Kurangi et al. (2017) ได้ศึกษา ระเบียบวิธีการศึกษา การบริหารหลักสูตร ต้องมีการวางแผนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งต้องทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ทางการศึกษา จะทำให้วางแผนการจัดการ

เรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน รวมถึงสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนจะทำให้จัดการเรียนการสอนได้ง่ายและชัดเจน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีองค์ประกอบที่เอื้อต่อการบริหารให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ ได้แก่ 1) หลักการก้าวทันการเปลี่ยนแปลง 2) หลักการมีส่วนร่วม และ 3) หลักการทำงานเป็นทีม องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ได้แก่ 1) เพื่อสนับสนุนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่เหมาะสมกับสถานศึกษาขนาดเล็ก และ 2) เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 3 วิธีการดำเนินการของรูปแบบ มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) การเตรียมและจัดทำหลักสูตร โดยผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 2) การดำเนินการใช้หลักสูตร โดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และ 4) การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โดยนำผลการดำเนินงานรวมทั้งปัญหา ข้อเสนอแนะต่างๆ มาใช้เป็นพื้นฐานการวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการประเมินผลรูปแบบ ได้แก่ 1) ประเมินกระบวนการบริหาร และ 2) ประเมินความพึงพอใจ และองค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมและร่วมกันประเมินหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และสามารถสรุปองค์ความรู้จากการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ที่รับผิดชอบการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาควรตระหนักถึงการสร้างความเข้าใจให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2. ควรนำสภาพปัญหาและความต้องการของผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายไปปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนทุกขนาด
2. สถานศึกษาขนาดเล็กควรปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้ากับบริบทของโรงเรียนโดยวิธีบูรณาการศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้นและจัดการเรียนการสอนโดยโยงกับทักษะในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- เชษฐพงศ์ สุขปาน. (2557). *รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา)*. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ดวงใจ ไชยลังการ. (2558). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21: กรณีโรงเรียนบ้านโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 (การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- เดือนเพ็ญพร ชัยภักดี. (2561). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ทักษะศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการเรียนรู้เชิง ผลิตภาพ สำหรับนักเรียนในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดชัยภูมิ*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 20(2), 185-186.
- รุ่งนภา แก้วกองมา. (2558). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านสันต้นหม้อ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)*. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- วิทยา เกศาอาจ. (2557). *การพัฒนารูปแบบการประเมินการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต การวิจัยและประเมินทางการศึกษา)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิลาสินี กนกไกรทรัพย์. (2558). *การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 (วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)*. ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

- สุทธิศักดิ์ นันทวิทย์ และสจิวรรณ ทรรพพสุ (2558). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2. *วารสารบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 6(1), 214-226.
- สุภารัตน์ วีรวัฒนา. (2557). *การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 (วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรเชษฐ์ จิตตะวิกุล. (2542). *หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตร และการสอน คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.
- Ghufron, A. et al. (2019). Curriculum Management in Yogyakarta's Elementary Schools: Case Study in Designing Curriculum. *International Conference on Meaningful Education. KnE Social Sciences*. 183.
- Kurangi, B. K. et al. (2017). Education Methodology: Curriculum Management. *WORLD JOURNAL OF PHARMACY AND PHARMACEUTICAL SCIENCES*, 6(2), 1385.
- Luterbach, K. L. & Brown, C. (2011). Education for the 21st century *International Journal of applied Educational Studies*, 11(1), 14-32.
- Purwadhi, P. (2019). Curriculum Management in the 21st Century Learning. *Jurnal Pendidikan Sains Sosial dan Kemanusiaan*, 12(1), 143-165.

